

OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

Kostnads- och avgiftsfrihet vid vård av sjukdom som lyder under smittskyddslagen

---

Hitta i dokumentet

Syfte

[Länk till nationell, regional eller förvaltningsövergripande styrning](#)
[Bakgrund](#)

[Vilka sjukdomar omfattas av kostnadsfrihet?](#)
[Vilka patienter omfattas av kostnadsfriheten?](#)
[Begränsning av kostnadsfriheten](#)
[Kostnadsfri undersökning och vård](#)
[Kostnadsfria läkemedel](#)
[Kostnadsfrihet vid smittspårning](#)

Relaterade länkar

[Bilagor](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)
[Bilaga 1. Anmälningsspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen](#)
[Bilaga 2. Patientavgifter och registrering för ersättning till vårdenhet vid anmälningsspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen](#)

Syfte

Syftet med rutinen är att förtydliga när vård (provtagning, undersökning, läkemedel, postexpositionsprofylax, ineliggande sjukhusvård) skall vara avgiftsfri/kostnadsfri för patienten samt när och hur vårdgivare ersätts för vissa kostnader.

Länk till nationell, regional eller förvaltningsövergripande styrning

- [Smittskyddslag \(2004:168\)](#)
- [Smittskyddsförordning \(2004:255\)](#)
- [Socialförsäkringsbalk \(2010:110\)](#)
- [Europaparlamentets och rådets förordning \(EG\) nr 883/2004](#)
- [Förordning \(1994:362\) om vårdavgifter m.m. för vissa utlänningar](#)
- [Lag \(2013:407\) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd](#)
- [Lagar, regler och definitioner - Avgiftshandboken - Vårdgivare](#)
- [Kassaregistrering](#)
- [§238 Beslut - Kostnadsfri vaccination för mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta enligt SKR:s rekommendation \(RS220681\(2022\)\)](#)
- [Läkemedel - ordination](#)
- [Regionens subventioner](#)

Bakgrund

Enligt smittskyddslagen har patienter med konstaterad eller misstänkt allmänfarlig sjukdom rätt till kostnadsfri undersökning, vård och behandling om den behandlande läkaren/förskrivaren bedömer att risken för smittspridning därmed minskar.

Vilka sjukdomar omfattas av kostnadsfrihet?

Kostnadsfriheten omfattar de sjukdomar som klassas som allmänfarliga sjukdomar enligt smittskyddslagen. Smittskyddsläkaren kan vid vissa omständigheter besluta om kostnadsfrihet även vid andra smittsamma sjukdomar, exempelvis vid utredning av utbrott av gastroenterit.

Lista på anmälningspliktiga sjukdomar, se [Bilaga 1. Anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen](#).

Vilka patienter omfattas av kostnadsfriheten?

Rätt till kostnadsfri vård enligt smittskyddslagen 7 kap 1§ (läkemedel) och 2§ (undersökning, vård och behandling) har:

- den som enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken är bosatt i Sverige,
- den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (EU-medborgare med sjukförsäkringskort)
- utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse rörande vissa lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom av den 1 december 1924
- den som omfattas av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Exempel på personkrets är till exempel personer vars tidsbegränsade uppehållstillstånd har upphört men som ändå väljer att stanna kvar i landet. Det kan också vara fråga om personer som vistas här, men som aldrig har gett sig till känna för någon myndighet. Genom att förslaget endast riktar sig till utlänningar som vistats i landet utan nödvändiga tillstånd, omfattas inte till exempel turister och affärsresenärer som har tillstånd att vistas i landet.
- Kostnadsfrihet gäller även för asylsökande i enlighet med 4 § förordning (1994:362) om vårdavgifter med mera, för vissa utlänningar

I Region Halland finns dessutom **regionalt beslut** enligt följande:

- För utländska medborgare och utlandssvenska personer gäller samma regelverk som ovan oavsett vilket land person kommer från. När allmänfarlig sjukdom är bekräftad behöver inga EU-kort eller andra handlingar uppvisas. Innan konstaterad allmänfarlig sjukdom är bekräftad gäller ordinarie regler utifrån vilket land person kommer ifrån. Återbetalning får göras om det visar sig att person har en allmänfarlig sjukdom.

Begränsning av kostnadsfriheten

Kostnadsfriheten är begränsad till vård som ges på mottagningar i regionens egen regi eller privata vårdgivare som har avtal med, eller får ersättning från, Region Halland.

Åtgärder som endast har indirekt betydelse för smittspridning omfattas inte av kostnadsfrihet. Detta gäller bland annat sådant stöd eller sådan hjälp den enskilde kan behöva i form av till exempel psykologkontakt eller behandling för missbruk, inklusive kostnader för läkemedelsbehandling.

Provtagning i samband med utfärdande av intyg, till exempel HIV-test inför ansökan om visum eller arbetsintyg är inte kostnadsfritt.

Slutenvård

Slutenvårdsavgift bedöms inte vara en kostnad för vård och behandling i smittskyddslagens mening då den avser kostnad för mat och logi. Avgift för slutenvård omfattas därför inte av kostnadsfriheten enligt smittskyddslagen och ska normalt betalas av patienten.

Kostnadsfri undersökning och vård

Förstagångsbesök vid misstänkt eller konstaterad allmänfarlig sjukdom

Det är viktigt att kostnadsfriheten tillämpas generöst vid förstagångsbesök när det finns en rimlig klinisk och/eller epidemiologisk misstanke om att en patient lider/är bärare av en allmänfarlig sjukdom. Skälet till detta är att underlätta för personer som kan sprida smitta att söka sjukvård när sjukdom/smitta kan föreligga. Det är behandlande läkare som bedömer om det finns en misstanke om att en patient är smittad av en allmänfarlig sjukdom. Vid undersökning/provtagning av sexuellt överförbara sjukdomar (STI) räcker patientens egen misstanke om smitta för att kostnadsfrihet ska gälla enligt tidigare regionalt beslut och för HIV är det nationellt rekommenderat att patientens egen misstanke räcker. Kostnadsfriheten omfattar även personer som identifieras vid en smittspårning och rekommenderas undersökning, vård och/eller behandling.

Återbetalning av patientavgift

Kostnadsfriheten gäller även första besöket när patienten söker med misstanke eller symtom. Om patienten har betalat patientavgift ska denna återbetalas. Läkare avgör.

Återbesök vid misstänkt eller konstaterad allmänfarlig sjukdom

Vid handläggning av patient med en misstänkt eller konstaterad allmänfarlig sjukdom gäller fortsatt kostnadsfrihet för besök och åtgärder som behandlande läkaren bedömer kan bidra till minskad risk för smittspridning. Kostnadsfriheten innefattar då kontroller och/eller aktiv behandling av infektionen samt uppföljning av de praktiska råd/förhållningsregler som patienten fått för att minska smittsamheten. Som exempel kan nämnas att en patient med kronisk smittsam hepatit B regelbundet ska gå på läkarbesök bland annat för att få uppföljning av sina förhållningsregler, och att dessa besök då är kostnadsfria även om huvudorsaken till besöket skulle vara rent medicinsk.

Kostnadsfriheten gäller inte vid uteblivet besök, sedan 1 januari 2016 tas ordinarie patientavgift ut då.

För översikt av patientavgifter och ersättning, se [Bilaga 2. Patientavgifter och ersättningar för anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen](#).

Kostnadsfria läkemedel

Kostnadsfria läkemedel kan förskrivas av behandlande läkare. Barnmorska kan förskriva läkemedel mot verifierad anogenital klamydiainfektion. Avgörande för om ett läkemedel ska vara kostnadsfritt är hur mycket det enskilda läkemedlet inverkar på smittspridningen i samhället. Finns det en vetenskapligt grundad anledning att tro att läkemedlet har effekt på smittspridningen genom att det till exempel minskar sjukdomens smittsamhet eller hämmar tillväxten hos smittämnet, bör läkemedlet vara kostnadsfritt för patienten. Detta inkluderar vacciner som ges som postexpositionsprofylax i samband med smittspårning. Vacciner mot mässling, röda hund, difteri, stelkramp, polio och kikhosta är avgiftsfritt för alla som bedöms sakna skydd enligt regionalt beslut utifrån nationell rekommendationen från SKR.

Däremot gäller inte kostnadsfrihet för läkemedel som enbart indirekt påverkar smittsamheten genom att, till exempel, förbättra patientens följsamhet till förhållningsregler. Kostnadsfrihet för dessa smittskyddsläkemedel gäller således när de minskar risken för smittspridning av en konstaterad eller misstänkt allmänfarlig sjukdom. Till gruppen "misstänkt allmänfarlig sjukdom" är det rimligt att till exempel även inkludera behandling av latent tuberkulos hos barn och andra med ökad risk för utveckling av aktiv tuberkulos.

För översikt av patientavgifter och ersättning, se [Bilaga 2. Patientavgifter och ersättningar för anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen](#).

Kostnadsfrihet vid smittspårning

Särskilt beslut om avgiftsfrihet i samband med smittspårning

Smittskyddsläkaren kan vid behov även besluta om avgiftsfrihet för undersökning, vård och behandling (alternativt profylax) i samband med smittspårning av smittsamma/anmälningspliktiga sjukdomar som inte klassas som allmänfarliga. Dessa omfattas annars inte av gällande kostnadsfrihet enligt 7 kap. 1 och 2 § smittskyddslagen (2004:168). Exempel på sådana sjukdomar är meningokocker, påssjuka och kikhosta. Smittskyddsläkarens beslut om sådan kostnadsfrihet ska anpassas till det specifika tillfället och ska kunna omfatta nödvändiga läkemedel, undersökning och provtagning. Beslutet kan gälla såväl enskilda fall som mer omfattande smittspårningar eller utbrottssituationer.

Relaterade länkar

[Falldefinitioner vid anmälan enligt smittskyddslagen - Folkhälsomyndigheten](#)

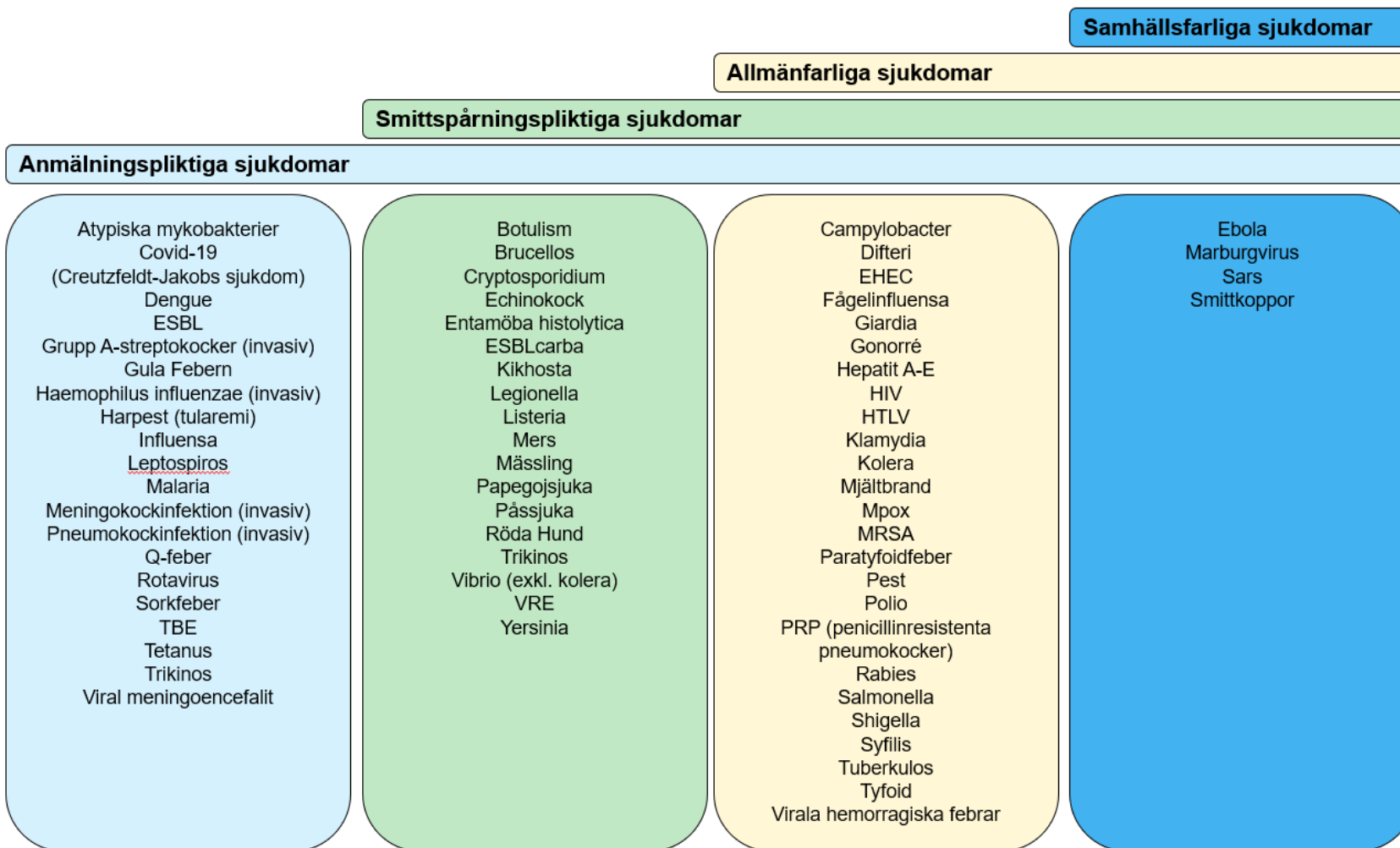
[Kostnadsfrihet/avgiftsfrihet vid undersökning, vård och behandling av allmänfarlig sjukdom - Region Stockholm](#)

[Vaccinationer - Gula Taxan - Vårdgivare](#)

Bilagor[Bilaga 1. Allmänfarliga sjukdomar](#)[Bilaga 2. Patientavgifter och ersättning till vårdenhet](#)**Uppdaterat från föregående version**

2026-06-02 Ny rutin

Bilaga 1. Anmälningsskyldiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen

Bilaga 2. Patientavgifter och registrering för ersättning till vårdenhet vid anmälningspliktiga sjukdomar enligt smittskyddslagen eller smittskyddsförordningen

Öppenvård	Patientavgift	Registrering
Allmänfarlig sjukdom Gäller undersökning, vård, behandling och smittspårning	0 kr	Vårdkontakt: Välj <i>Avgiftsreducering Smittskydd</i> efter ankomstregistrering i Cosmic*
Andra sjukdomar där smittspårning initieras av Smittskydd Gäller undersökning och behandling (alt. profylax) av personer som uppkommer i smittspårning av anmälningspliktiga (ej allmänfarliga) eller vissa andra sjukdomar, till exempel vid ett utbrott av gastroenterit eller meningokocker.	0 kr	Provtagning: <i>Kostnadsfritt enligt Smittskyddslagen</i> ska anges i labremissen Läkemedel: Rutan <i>Smittskydd</i> markeras vid förskrivning i läkemedelsmodulen i Cosmic Postexpositionsprofylax (PEP): Läkemedel – som ovan.
Annan anmälningspliktig sjukdom (med undantag för allmänfarlig sjukdom och för tillfällen då smittspårning initieras av Smittskydd, se ovan)	Gällande avgift för öppenvård	Ankomstregistreras Cosmic med ordinarie patientavgift
Följsjukdomar eller komplikationer	Gällande avgift för öppenvård	Ankomstregistreras Cosmic med ordinarie patientavgift
Provtagning i samband med utfärdande av intyg t ex hiv-test inför ansökan om visum eller arbetsintyg	Gällande avgift enligt Gula Taxan	Se Hälsovård/Egenavgift Hälsovård Region Halland (Gula Taxan) - Avgiftshandboken - Vårdgivare
Vaccination	Gällande avgift enligt Gula Taxan, med undantag för postexpositionsprofylax (PEP) vid vissa sjukdomar	Se Vaccinationer - Gula Taxan - Vårdgivare
Slutenvård	Patientavgift	
Slutenvård oavsett diagnos	Gällande slutenvårdsavgift	

*Gäller personer 18–84 år folkbokförda i Sverige. För övriga **gäller**:

- Asylsökande: "Vård enligt asyl avgiftsfritt"
- Tillståndslösa, ukrainska medborgare enligt EU:s flyktingdirektiv och självbetalande: Patientavgift "Avgiftsfritt".
- Barn och personer 85 år och äldre: Patientavgift "Avgiftsfritt".

Ersättning till vårdenhet baseras på korrekt registrering enligt tabellen ovan.